

Тәрбиелеу - білім беру процесінің циклограммасы
Наурыз айы 2024 жыл 3 апта
№2 «Алақай» ортаңғы тобы

Күн тәртібі	Дүйсенбі 18.03.2024	Сейсенбі 19.03.2024	Сәрсенбі 20.03.2024	Бейсенбі 21.03.2024	
Балаларды қабылдау	Балаларды көтеріңкі көңіл күймен, қуыршақпен қарсы алу	Балақай сені бүгін көңілді күн күтіп тұр деп топқа кіргізу	Өз наурыз әнімен қарсы алу	Мен қазақтың әйелімен қарсы алу	
Ата-аналармен әңгімелесу, кеңес беру	Балалардың көңіл-күйі, денсаулығы жайлы әңгімелесу.	Балабақшадан кейінгі баланың өзін-өзі қалай ұстаттыны жайлы әңгімелесу	Балабақшадан кейінгі баланың өзін-өзі қалай ұстаттыны жайлы әңгімелесу	Демалыс күндердегі баланың күн тәртібі жайлы әңгімелесу	
Балалардың дербес әрекеті (баяу қимылды ойындар, үстел үсті ойындары, бейнелеу әрекеті, кітаптар қарау және тағы басқа әрекеттер)	Көктем туралы тақпақтар жаттау Көркем әдебиет, коммуникативтік дағдылар	Иыр иыр иыр Сүт береді сиыр көркем әдебиет	Көктем күні шуақты, Көктем күні қуатты. Көктем күні шуақты, Сай - салат су ақты. Көркем әдебиет	Көктем, көктем көктемде Күстар келіп жеткенде. Қуанып бір қазамыз. Әнмен қарсы аламыз Көркем әдебиет	
Танертенгі жаттығу	Наурыз айына арналған танертенгі жаттығулар кешені №14 (құралмен) I. Бір қатармен жүру. Жүру түрлерін: ұшымен, қол жоғары, өкшемен қол нықта, жартылай отырып, қол белде. Жүгіру түрлері: бір қатармен, бір-бірімен, қолдарымен ұстап. Екі қатарға тұру. II. Б. қ. н. т., қол белде 1. Басың оң жаққа еңкею. 2. Сол жаққа еңкею. 3. Алдына еңкею. 4. Артқа еңкею Б. қ. аяқты кең ашып тұрысы, оң қол жоғары 1-2. Оң қолын артқа қарай шығару. 3. Сол қолын артқа қарай шығару. (5-6 рет) Б. қ. аяқты кең ашып отыру 1. Тізені өзіне тарту. 2. Тізені қолдарымен құшақтау. 3. Отыру. 4. Б. қ. (5-6 рет) Б. қ. негізі тұрысы, қол белде 1. Оң аяқты алдына шығару. 2. Б. қ. 3. Сол жаққа отыру, қол жан-жаққа. 4. Б. қ. 7(6-7 рет) Б. қ. негізі тұрысы, аяқтың кең ашып секіру (5-6 рет) III. Жүгіру. Бір қатармен жүру. Тыныс алу жаттығу «Шар»-ерінді жұмып, ұртынды томпақтату; жұдырықпен жайлап жұмылу, еріннен				

	ауаны шығару (сурет) (Жалпы дамытушы жаттығулар, қимыл белсенділігі, ойын әрекеті).				
Таңғы ас	Тамақ ішу мәдениетін, үстелде отыру, тамақтану, асхана құралдарын дұрыс ұстау мәдениетін қалыптастыру және сақтау. Балалардың назарын тағамға аудару, тамақтарын реттілігімен тауысып ішуге, нанның қиқымын жерге тастамауға үйрету. (мәдени-гигиеналық дағдылар, өзіне-өзі қызмет ету, кезекшілердің еңбек әрекеті)				
Ұйымдастырылған іс-әрекетке дайындық	Қарама-қарсы тәулік бөліктерін бағдарлауды пысықтау: күндіз-түнде, таңертең-кешке	Құрастырған құрылыспен сюжетті ойыншықтарды қолданып ойнату. Ұжымдық құрылыс жасауға баулу, алдын ала келісе отырып, құрылыс бөліктерін жеке дайындауды, өздерінің құрастырған бұйымдарын біріктіре отырып, дайын болған құрылыспен бірге ойнау дағдысын жетілдіру	Тұтас қағаз парағына бейнені орналастыру, қызыл, сары, жасыл, көк, қара, ақ негізгі түстер мен олардың реңктерін (қызғылт, көгілдір, сұр) қолдануды. Қазақ ою-өрнектерінің қарапайым элементтерін қайталап салуға баулу.	Құмға таяқшалармен, асфальтқа бормен, өз бетінше ойдан сурет салуға мүмкіндік беру. Сурет салуда қауіпсіздікті сақтауға, ұқыптылыққа баулу.	
Білім беру ұйымының кестесі бойынша ұйымдастырылған іс-әрекет	Дене шынықтыру Жалпы дамытушы жаттығулар. Негізгі қимылдар: бірінің артынан бірі, тізені жоғары көтеріп жүру, бірінің артынан бірі жүгіру;	Музыка Ән айту: Ән қарқынын түсіне, топпен қосылып ән айтады, әнді барлығымен бірге бастайды және аяқтайды. Музыкалы қ-ырғакты қимылдар: Қазақ халқының би өнерімен танысады. Музыкалық сүйемелдеумен қазақ би қимылдарының қарапайым элементтерін орындайды,	Дене шынықтыру Жалпы дамытушы жаттығулар. Негізгі қимылдар: бірінің артынан бірі, тізені жоғары көтеріп жүру; бірінің артынан бірі жүгіру; Бір-бірінен 1,5–2 метр арақашықтықта отырып, аяқты алшақ ұстаған қалпында допты домалату; Тура бағытта 4–6 метр арақашықтықта, "жыланша еңбектеу; Сапка бір-бірден тұру. Қимылды ойын:	Қазақ тілі Жуан және жінішке түбір сөздерді ажырату, оларды көпше түрде қолдануға үйрету. Бұйрық райлы етістіктерді жекелей қолдануға баулу (бар, кел, айт).	

		ойындарда таныс би қимылдарын қайталайды	Тышқандар мен мысық		
Салт-дәстүр дегеніміз- белгілі бір рәсім, әртүрлі жағдайларға арналған ұлттық мағынадағы елеулі кезеңдер.	-Бір тамаша әңгіме тыңдағыларың келеді ме? Қуыршақ театры арқылы көрсету. Бұрынғы өткен заманда бір жас жігіт өз бақытын табу үшін әлемді шарлап іздеуге шығады.	Айлар, жылдар өз бақытын ізлейді көптеген елдерді, қалалардан өтеді, өз бақытын еш жерден таба алмайды. Бір күндері еліне қайтпақшы болады, бірақ қайтып баратын жолды ұмытып қалады.	Атым – казак, текті батыр ұланбыз, Қадірлейміз қазағымның мұрасын. Әдептілік – сұлулық пен теңдессіз, Дәріптейміз ата дәстүр бұлағын. Көркем әдебиет	Балалар, (суретке назар аударып) ал осы салт - дәстүрді кім біледі? Біз бүгін жана салт - дәстүрмен танысамыз. Тосын сәт: Қонаққа әже келеді. Әже: — Сәлеметсіңдер ме балақандарым. Тәрбиеші: — Балаларым келіндер мына бесіктің жанына отырыңдар. Мынау бесік деп аталады. Бесікті таза ағаштан жасайды. Мен сендерге Асылжан бөпені бесікке қалай бөлеу керек екенін Әжеміз көрсетсін. Сендер мұқият қарап отырыңдар. Бәрің де осы бесікте жатып, өскенсіңдер. Әже: Ең алдымен бесіктегі баланың бас жағына жұмсақ жүннен жасалған жастық саламыз. Ал мынау бөпенің үстіне жамылатын көрпесі.	
Демонстрациялық материалдармен жұмыс. Суреттерге назар аудару. Мына суретте жаңадан туған нәрестені бісікке бөлеп жатыр. Бұл-казак халқының ежелден келе жатқан «бесікке бөлеу» дәстүрі. Суреттен тағы нені байқауға болады?	Тастың үстіне отырып, басын төмен түсіріп жылап отырады. Бір сәтте жанына бір қария кісі келеді.	-Неге жылап отырсың? Қайда тұрасың?	нобайын орындап, таныстыру. Қоршаған ортамен танысу	Мынау белбеуі, бала құлап қалмас үшін белінен және аяқ тұсынан осы белбеумен байлап қояды. Бесікті бала ұйықтағанда шошып-қорықпау үшін сіріңкемен аластаймын. (бесікті аластайды) «Алас-алас, пәледен алас, Иесі келеді, пәледен қаш!» Алас-алас, пәледен алас Көзі жаманның көзінен алас Тілі жаманның тілінен алас, Отсыз омыртқасынан алас» -Балалар, қарандаршы бесіктің де, төсеніштің де ортасы	
Анасы кішкентай баланы бесікке бөлеп, ұйықтату үшін «бесік жырын» айтады. Сендердің аналарың ұйықтатар алдында қандай бесік жырын айтады?	Төмен түсіріп жылап отырады. Бір сәтте жанына бір қария кісі келеді.	-Білмеймін өте алыста тұрамын.	Топтастыр ойымы Біреу және көп заттарды ажырату, заттардың кеңістікте орналасу ретін анықтау. Математика негіздері		
Ежелгі салт-дәстүр бойынша казак халқы жаңа жылды наурыздың 22 күні қарсы алған екен. Бұл күнді «Наурыз мерекесі» деп атайды. Наурыз мерекесіне ел- жұрт ерекше дайындық жасайды.	-Елін қалай аталады?	-Білмеймін, -Мен саған көмектесе аламын, егер сен өз елінің	Анимациялық ойын ұлттық ыдыстар Ұлттық ыдыстарды көлеңкесімен сәйкестендіру атын атау. Сөйлеуді дамыту		
Осымен қатар,			Нүктелі сурет салу әдісімен кесенің суретін		

185

мерекеді әжелдеріміз салт-дәстүрлерді жасап, түсіндіреді. Қазақтың салт-дәстүрлеріне мыналар жатады: шілдехана, ат қою, бесікке салу, қырқынан шығару, тұсау кесер, тіл ашар және т.б. оларға жеке тоқталу үшін суреттерге назар аударындар! «Бесікке бөлеу» ойыны Педагог алдын ала дайындаған қуыршақты, бесікті алып шығады. Бір қызды қасына шақырады. Бесік жырын айтады: -Менің балам қайда екен? Асқар-асқар тауда екен. Тауда неғып жүр екен? Алма теріп жүр екен. Алмасынан, кәнеки, Жаңа теріп жүр екен. Қызыл алма қолында, Қыздар оның соңында. -«Бесікке бөлеу»- кішкентай бала үшін өте маңызды. Баланың сымбатты, денесі түзу болып өсуі үшін ата-бабаларымыз баланы бесікке бөлеген. -Келесі суретте не бейнеленген? Бесікте жатқан бала өсті, тәй-тәйлеп жүре бастады. Енді көп құламай тез жүріп	халық әнін, салт-дәстүрін айтып берсең? -Жігіт абыржып қалады, өз елі туралы ештеңе есіне түсіре алмайды, ойланып атаға өз сөмкесін ұсынады. -Міне қараңыз бұл заттарды мен өзімен үнемі жол бойы алып жүрдім. - Балалар қараңдаршы, әдемі қоржында қай елдің заттары бар екен. Бұл не? -Қоржын -Қоржын өрнек -Торсық -Тостаған -Қасық -Кесе т.б -Балалар қай елдің заттары екен? Біз барлығымыз жігітке Өз Отанын, салт-дәстүрін еске түсіруіне көмектесейік. Дидактикалық ойын: «Заттарды дұрыс орналастыр» Балалар екі топқа бөлінеді. 1-топ – «40 - шығару» салт - дәстүріне қажетті заттарды алады, суреттің қасына қояды.	салт-дәстүрден тыс есет салу Ұлттық ойын қалауыңыз бойынша Дене шынықтыру	ойылып алып тасталған екен. Себебі сол жерде түбегі тұрады. Ал мынау шүмегі, осы шүмек арқылы баланың кіші дәреті түбекке құйылып, баланың денесі былғанбай таза болады. Қоршаған ортамен танысу, көркем әдебиет, сөйлеуді дамыту	
---	--	--	--	--

188

кетсін деп, ол б...ның тұсауын кеседі. Адал, шыншыл бала болсын деп, тұсауын «ала жіппен» кеседі. Қазақ халқында «Біреудің ала жібін аттама» деген мәтел бар. Оның мағынасы- ешкашан өтірік айтпай, ұрлық жасамай, үлгілі, өнегелі азамат болып өссін дегенді білдіреді. -Жанағы кішентай бала өсіп, 5-6 жасқа келді. Үлкендер оған жеке тай атап, ашамай (тайға арналған кішкентай ер-тоқым) істеп, қамшы өріп, «Сен азамат болдың» деген сезімұялатып, үйретілге н жуас тайға әсем ашамай ерттеп мінгізіп, жүргізеді. Осы қуанышта атасы: Ал ақ тілек, ақ тілек Атқа тоқым сал білек. Атта жақсы шаба біл, Өнеге, өнер таба біл, Аймағына жаға біл. Атқа міндің, ақ жол болсын!-деп бата береді. Қоршаған ортамен танысу, көркем әдебиет, сөйлеуді дамыту	2-топ –«Тұсау кесу». Тәрбиеші: - «Тұсау кесу» дәстүрін өткізу үшін қандай заттар керек? Балалар: - қайшы, түсті жіптер Қоршаған ортамен танысу, көркем әдебиет, сөйлеуді дамыту			
---	---	--	--	--

Серуенге дайындық	Киіну: Серуенге шығу, балаларды біртіндеп киіндіру, киімдерінің дұрыс киілуін қадағалау, қатармен жүруге дағдыландыру.				
Серуен	Бакылау: Табиғат өзгерістерін бакылау. Жел соғады, күннің көзі жылытады, қар ериді. Үлескедегі еңбек: Жолды тазалау. Аула сыпырушының еңбегін бағалау. Қимылды ойын: «Аю мен балалар», «Қолғап» аңғарымпаздыққа, шапшаңдыққа баулу. Жеке жұмыс: Көктем туралы өлең, такпақтар жатқа айту: Сәуір болса, Күн күркірер Күн күркіресе Көк дүркірер. Өзіндік іс – әрекет: үлкен топтың балалары қардан жолды қалай тазалар екен соны тамашалау.				
Серуеннен оралу	Киіну: Серуенге шығу, балаларды біртіндеп киіндіру, киімдерінің дұрыс киілуін қадағалау, қатармен жүруге дағдыландыру.	Бакылау: Көктемгі желді бакылау. Жел соғады бетіме, Тербеледі ағаштар Кіп – кішкене ағаштар Үлкен болып өседі. Үлескедегі еңбек: Қалған қарлардан тау жасауға болатынын көрсету. Еңбектенуге үйрету. Қимылды ойын: «Алып каш», «Шенберге түсір» шапшаңдыққа, дәлдікке үйрету. Жеке жұмыс: Саппен дұрыс жүре білуге дағдыландыру. Өзіндік іс – әрекет: жаттығуларды өз еріктерімен орындау.	Бакылау: Көктемгі алғашқы гүлдерді бакылау. Бар табиғат нәр алып, Шыға келер жанарып Қызғалдақ боп құлпырған Көктем біздің балалық Үлескедегі еңбек: Үлескедегі бассейн орнын тазалау. Еңбектенуге талпындыру. Қимылды ойын: «Қаздар – қаздар», «Торғайлар мен машина» Жеке жұмыс: Такпақтар айту. Сылдыр – сылдыр тап – таза Мөлдір бұлақ басталды. Өзіндік іс – әрекет: ағаштардың бүршік жарғанын тамашалау.	Бакылау: Бұталарды бакылау. Үлескедегі әдемі бұталарды сындырмай сақтай білу және қорғау. Үлескедегі еңбек: Түскен ағаш бұтақтарын жинау. Өз үлескелерін таза ұстауға үйрету. Қимылды ойын: «Қасқырды ұста», «Допты жоғары көтер» шапшаңдыққа баулу. Жеке жұмыс: Бір тізбекпен жүріп үйрену. Кедергілерден қорықпаймыз, жылдам өте шығамыз. Өзіндік іс – әрекет: ойын құралдарын таңдай біліп, өздері ойнай білу.	
Түскі ас	Балалардың назарын тағамға аудару, тамақтарын реттілігімен тауысып ішуге, нанның қиқымын жерге тастамауға үйрету. Кезекшілердің жұмысы (асхана құралдарын, майлықтарды үстелге қою, соңынан жинау)Таза және ұқыпты тамақтану. Тамақтану мәденетін қалыптастыру. Асты тауысып жеуге үйрету. (мәдени-гигиеналық дағдылар, өзіне-өзі қымет ету, кезекшілердің еңбек әрекеті)				
Күндізгі ұйқы	Киім түймелерін, сырмаларын өздігінше ағытуды қалыптастыру. Киімдерін ұқыпты орындыққа іліп (немесе арнайы сөреге) қоюды үйрету. Өз төсек орнын тауып жатуды үйрету. (өзіне-өзі қызмет ету дағдылары, ірі және ұсақ моториканы дамыту) Балалардың тыныш ұйықтауы үшін жайы баяу музыка тындау. (Музыка)				
Біртіндеп ұйқыдан ояту,	Өз орындарында отырып керілу, тыныстау жаттығуларын жасату. Ригалық әдіс бойынша сауықтыру.				

сауықтыру шаралары	(дене жаттығуымен белсенділігі)Киімдерін реттілікпен өздігінен кию. Түймелерін қалау, сырмаларын сыру, аяқ киімдерін дұрыс киюді үйрету. Қыз балалардың шаштарын тарауға үйрету. (өзіне-өзі қызмет ету дағдылары, ірі және ұсақ моториканы дамыту)Колдарын жуу, құргатып сүрту, сүлгіні өз орнына іліп қоюды үйрету. (мәдени-гигиеналық дағдылар)				
Бесін ас	Ересектің бақылауымен бетін, колдарын ластанған кезде және тамақтың алдында өз бетінше жуу, беті мен қолын жеке орамалмен құргатып сүрту, ересектің көмегімен өзін ретке келтіруін қалыптастыру. (мәдени-гигиеналық дағдылар, өзіне-өзі қызмет ету)Өз орнын тауып отыру. Үстел басында қарапайым мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру: нанды үгітпеу, тамақты ауызды жауып шайнау, ауызды тамаққа толтырып сөйлемеу. Тамактанып болғаннан кейін алғыс айтуды үйрету				
Балалардың дербес әрекеті (баяу қимылды ойындар, үстел үсті ойындары, бейнелеу әрекеті, кітаптарқарау және тағы басқа әрекеттер)	«Хоккенстер» Қозғалысты ойынды өз бетінше ұйымдастыруға бейімдеу, топқа бөліну, ойын тәртібін сақтау. Балалардың бір-бірімен араласа білуін жетілдіру (құрылымдалған бақылау) (дене шынықтыру, дене белсенділігі)				
Балалармен жеке жұмыс	Айналымға меңгерілген сөздерді ауызша сөйлеуді үйрету.	Еркін ойын:Қозғалыстағы ойын: «Қуыспақ» Аланның қарама-қарсы жағына жүгіруді нығайту, ойын тәртібін сақтау (қолын тиген жерде қатырып тастаған жерде тоқтайды). Ойында достықты және өзара көмекті көрсету. (жалпай бақылау) (дене шынықтыру, дене белсенділігі)	Еркін ойын: Қозғалыстағы ойын «Ұзын жол бойынша» Мұз жолы бойынша тайғанақтау кезінде тепе-теңдікті сақтауды біледі. Жарыстарға қатысуға тәрбиелеу(жаппай бақылау) (дене шынықтыру, дене белсенділігі)	Еркін ойын: «Бірінші бол» Белгі бойынша іс-әрекет жасай білуін бекіту (шананы айналу және өз орнына тұру) және қосымша жаттығуларды орындау (шанаға отыру, 5 рет отырып-тұру және т.б) жылдам және еппен іс-әрекет жасау. (жаппай бақылау) (дене шынықтыру, дене белсенділігі)	

182

Серуенге дайындық	Балалардың дербес қимыл белсенділігі үшін жүруді үйрету жағдай жасау, ойын құрал-жабдықтады дұрыс пайдалану туралы әңгімелесу. Табиғи материалдар туралы не білетіндерін сұрау. Балаларды ретімен киіндіру (ауа-райы жағдайына байланысты), дұрыс киінуді бақылау. Киім шкафтарын таза ұстау және жинауды қалыптастыру (сөйлеуді дамыту, өзіне-өзі қызмет ету дағдылары, ірі және ұсақ моториканы дамыту)	Ерасылға түзу жүруді үйрету	Маликаға шағын әңгімелерді көрнекі сүйемелдеусіз тыңдауды үйрету.		
Серуен	Жапырақтардан қарапайым дестелер құрастыру (құрастыру) Қимылды ойын: «Поезд» Балалардың дербес әрекеті, еркін ойындар				
Серуеннен оралу	Топқа оралу кезінде жылдам қатарға тұруды дағдыландыру. Асықпай бір-бірін итермей жүруді үйрету. Топта киетін аяқ киімдерін өз бетінше ауыстырып, киюін қалыптастыру. Жұмбақтар шешу, өлеңдер, әндер жанылтпақтар, санамақтар және т.б. жаттау (көркем әрекет, дербес ойын әрекеті).	Қимылды ойын: «Допты дәлдеп лақтыр» Балалардың дербес әрекеті, еркін ойындар	Әр түрлі құрылыс материалдардан қарапайым құрылыстарды құрастыру (құрастыру) Қимылды ойын: «Поезд» Балалардың дербес әрекеті, еркін ойындар	Қазақ халқының әшекей бұйымдарымен (білезік, жүзік, балдақ, сырға, тұмар) таныстыру. Мүсіндеу тәсілдерін қолдана отырып, өзіне ұнаған бұйымдарды мүсіндеу, оларды таяқшамен безендіруді. Жеке жұмыстарын ұжымдық композицияларға біріктіру дағдыларын қалыптастыру.	
Кешкі ас	Тамақ ішу мәдениетін, үстелде отыру, тамақтану, асхана құралдарын дұрыс ұстау мәдениетін қалыптастыру және сақтау.				

	Балалардың нәрін тағамға аудару, тамақтарын реттілігімен тауыс ішуге, нанның қиқымын жерге тастамауға үйрету. (мәдени-гигиеналық дағдылар, өзіне-өзі қызмет ету, кезекшілердің еңбек әрекеті)				
Балалардың дербес әрекеті	Салт-дәс түрлер жайлы сұрау				
Балалардың үйге қайтуы	Баланың бүгінгі жетістігі туралы әңгімелесу.	Кініз үй туралы баяндап пазл құрату	Наурыз мерекесі жайлы сұрау	Жұмбақ жасыруға үйрету	

«Тексерілді»
 15 «Әлия» бөбекжайы
 МКҚК-ны әдіскері:
 У.Г. Нұрмұхаммедова
 « 13 » 03 2024